

Kompetentingas darbuotojas – sėkmingo verslo paslaptis

Olegas Sitnikovas

Lietuvos apsaugos darbuotojų asociacijos prezidentas

Pasak pranešėjo, šiuolaikiniame pasaulyje pagrindiniai organizacijos plėtros ištekliai – ne kapitalas, darbo jėga ar gamtos ištekliai, o darbuotojai, jų žinios, gebėjimai, kvalifikacija, kitaip tariant, kompetencija. Darbuotojai, tobulindami savo žinias ir įgūdžius, nuolat mokydami, gali iš tikrųjų padėti savo organizacijai prisitaikyti prie nuolat besikeičiančios aplinkos ir išlikti konkurencingai rinkoje. Konkurencijos valdomame verslo pasaulyje žmogiškojo veiksnio vertė labai išaugo: įmonės personalas vertinamas kaip svarbiausias išteklis ir sėkmingo verslo garantas.

Kalbėdamas apie kompetenciją O. Sitnikovas pabrėžė, kad tai yra gebėjimas atlikti tam tikrą darbą (užduotį) tikroje ar įsivaizduojamoje situacijoje. Kompetenciją lemia mokymosi arba studijų metu įgytos žinios, įvairūs įgūdžiai. Jos kokybei įtakos turi darbuotojo sukaupta veiklos patirtis. Įvairių profesijų atstovų įgytą kompetenciją parodo jiems išduodami pažymėjimai, sertifikatai. Pasak Lietuvos apsaugos darbuotojų asociacijos prezidento, kompetencija ir kvalifikacija nėra vienas ir tas pats. Kvalifikacija – tai įgaliotų valstybės institucijų pripažinta asmens turimų kompetencijų, reikalingų tam tikram darbui atlikti, visuma. Kvalifikacijos

pripažinimas patvirtinamas valstybės reglamentuojamais diplomais bei pažymėjimais. Kiekvienas savo srities specialistas turėtų siekti kompetencijos savo darbe, nes kompetentingumas – tai efektyvi, kokybiška veikla ir akivaizdūs rezultatai, kurie tenkina šiai veiklai keliamus reikalavimus. Kompetencijos pagrindas – asmens turimi gebėjimai, kvalifikacijos lygis bei sukaupta profesinė patirtis.

O. Sitnikovo teigimu, kompetenciją sudaro penkios sudedamosios dalys: gabumai, asmeninės savybės, žinios, įgūdžiai ir elgsena. Žinios yra kompetencijos elementas, faktai apie aplinkinį pasaulį. Jos gali būti objektyvios (faktai), subjektyvios (estetinė atskiro žmogaus mintis) ir moralinės (bendros visuomenės norminės nuostatos). Žinios taip pat gali būti skirstomos į teorines ir praktines. Teorinės žinios – tai faktai, susiję su rezultatais, ryšiais, įtaka ir priklausomybe, atspindintys realybę. Praktinės žinios apima informaciją apie metodus, planavimą, procesus ir konkrečius atvejus. Dar vienas iš O. Sitnikovo minėtų kompetencijos elementų yra žmogaus gebėjimas. Tai yra tam tikri intelektualinio ar fizinio pobūdžio veiksmai mokantis ar užsiimant praktine veikla. Mokėjimas – tai kompetencijos elementas, žmogaus gebėjimas remiantis

taisyklėmis, instrukcijomis, technologijomis ir kt. atlikti tam tikrus intelektualinius ar fizinius veiksmus netipiškoms ir besikeičiančioms sąlygoms. Įgūdis – tai dar vienas kompetencijos elementas, kai žmogus atlieka kokį nors veiksmą automatiškai, t. y. nebegalvodamas, kaip ir ką jis darys.

„Kompetencija reikalinga tam, kad specialistai mokytųsi. Tas, kas moko žmones, turi turėti sukaupęs didelį žinių ir įgūdžių bagažą. Svarbu nepakenkti kitam, nereikalauti to, ko jis dar nesugeba atlikti. Negalima peršokti iš pirmos klasės į penktą – turi būti atitinkama metodika, kad žmonės suprastų, kodėl jiems suteikiamos žinios yra svarbios ir kur jie galės jas panaudoti. Kompetencija reikalinga ir besimokančiam, kad iš įvairių šaltinių gaudamas milžinišką kiekį informacijos, jis sugebėtų pasirinkti, kas svarbu ir reikalinga, o kas – ne“, – konferencijos dalyviams sakė Lietuvos apsaugos darbuotojų asociacijos prezidentas O. Sitnikovas. Jis išskyrė keletą kompetencijos rūšių. Viena iš jų yra fizinė kompetencija, kuri rodo fizinį žmogaus atsparumą, sveikatą, higienos įpročius, įvairių medicinos priemonių naudojimą sveikai gyvenimui išlaikyti. Kita ne mažiau svarbi kompetencijos rūšis – intelektualinė, pasireiškianti

Šiais metais surengta VII Lietuvos asmens ir turto saugos specialistų konferencija „Apsaugos verslo aplinka Baltijos šalyse ir Europoje“. Joje itin aktualų pranešimą apie saugos darbuotojų kompetencijos svarbą ir jos ugdymą skaitė Lietuvos apsaugos darbuotojų asociacijos prezidentas Olegas Sitnikovas.

sugebėjimu priimti racionalius sprendimus, susijusius su tam tikrais faktais, vadovaujantis logikos dėsniais. Darbuotojas, pasižymintis intelektualine kompetencija, geba įgyti žinių apie įvairias mokslo ir kultūros sritis, kurios žmogui yra aktualios, atskleidžia jo prigimties esmę. Be minėtųjų, dar egzistuoja ir emocinė žmogaus kompetencija, kuri pasireiškia jo sugebėjimu sėkmingai išreikšti savo jausmus, nusiteikimus, spręsti emocines problemas. Jai būdingas emocinis pasitikėjimas savimi bei savo veikla. Socialinė kompetencija parodo sugebėjimą bendrauti su savo kolegomis ir administracijos darbuotojais, meistriskumą ir socialinės elgsenos įgūdžius, lemiančius asmenybės elgesį iškilus konfliktinei situacijai. Ji pasireiškia gebėjimu valdyti darbo procesus, tinkamai atlikti pareigas ir suvokti atsakomybę už gaminamą produktą ar teikiamą paslaugą. Socialinei kompetencijai priskiriami ir žmogaus sugebėjimai susirasti darbą ir tinkamai prisistatyti darbdaviui, taip pat pilietinė savivoka.

Itin svarbi kompetencijų rūšis yra profesinė, kuriai būdingas sugebėjimas atlikti tam tikrus konkrečius darbus, tarnybines ar profesines pareigas. Ši kompetencijos dalis atsiskleidžia per individo profesinių žinių raišką bei įgūdžius vykdant kokias nors profesines užduotis. O. Sitnikovas minėjo ir moralinę kompetenciją. Pasak jo, šia kompetencija pasižymintys žmonės vadovaujasi universaliais dorą gyvenimo principais. Galiausiai ilgą kompetencijų sąrašą užbaigė religinė kompetencija, kuri pasireiškia individo išpažįstamomis tam tikros religijos vertybėmis, gyvenimo normomis, principais. Religinė žmogaus kompetencija nėra primityviai suvokiama kaip vien tik vaikščiojimas į bažnyčią, o realus gyvenimo būdas, pagrįstas bažnytinės bendruomenės vertybėmis. „Profesinė ir socialinė kompetencijos yra svarbiausios apsaugos darbuotojui, nes jos užtikrina nepriekaištingai atliekamą darbą ir atsakomybę už savo veiksmus. Apsaugos

darbuotojo samprata turi sietis su patikimumu, sąžiningumu ir savo profesijos išmanymu. Tik nuolatinis įvairių kompetencijų ugdymas leidžia šį darbą dirbančiam specialistui tobulėti, kartu kelti ir kompanijos, kurioje jis dirba, lygį, – savo pranešime teigė O. Sitnikovas.

Kaip žinoma, apsaugos darbuotojai yra tam tikrą paslaugą teikiantys specialistai. O. Sitnikovas konferencijos „Apsaugos verslo aplinka Baltijos šalyse ir Europoje“ dalyvius supažindino su B. Magnin išskiriamomis paslaugas teikiančių darbuotojų kompetencijos rūšimis. Paslaugų darbuotojams ypač svarbu mokėti bendrauti, užmegzti ir palaikyti ryšius su skirtingais vartotojais, partneriais ir kolegomis, mokėti išklausti ir prisitaikyti prie pašnekovo. Be to, jiems svarbi techninė kompetencija – žinių ir įgūdžių, būtinų tam tikrai profesijai, visuma. Šios srities specialistams aktuali organizacinė (metodinė) kompetencija – gebėjimas organizuoti savo darbą: planuoti, derinti su kitais asmenimis, nustatyti prioritetus ir t. t. Paslaugas teikiantis žmogus privalo mokėti įkvėpti ir paskatinti kitus asmenis, susidoroti su stresu ir konfliktais, organizuoti kitų darbą. Jam taip pat turi būti būdinga strateginė kompetencija, kuri reiškia gebėjimą veikti kartu su kitais paslaugų teikimo sistemos dalyviais, bendradarbiauti, derėtis, prireikus – priversti veikti ir pasirinkti. Pedagoginė kompetencija

rodo paslaugas teikiančio darbuotojo mokėjimą paaiškinti, padėti suprasti, kas vyksta ir kodėl, kokios galimos įvykio pasekmės ir pan. Kognityvinė (pažinimo) kompetencija – tai darbuotojų mokėjimas mokytis, gebėjimas plėtoti kitas kompetencijas. Vartotojo aplinkos pažinimo kompetencija – tai vartotojo veiklos arba gyvenimo sąlygų, struktūrų, įvairių procedūrų išmanymas. Nė vienas paslaugas teikiantis darbuotojas negali apsieiti be bendrosios kultūros, o tai reiškia, kad jie turi būti ne tik profesionalai, bet ir išprusę žmonės.

Kodėl apsaugos darbuotojams svarbu mokytis ir ugdyti savo kompetencijas? Toks klausimas kilo ne vienam konferencijos dalyviui. Lietuvos apsaugos darbuotojų asociacijos prezidentas O. Sitnikovas, baigdamas pranešimą, atsakymą į šį klausimą pirmiausia pagrindė praktikoje pastebimu glaudžiu ryšiu tarp žmogaus išsilavinimo ir jo kompetencijų. Išsilavinimas žmonėms suteikia galimybę kritiškai mąstyti, savarankiškai veikti, objektyviai įvertinti visuomenėje vykstančius procesus, operatyviai priimti sprendimus ir jausti atsakomybę už savo veiksmus. Ne paslaptis, kad nuo žmogaus turimo išsilavinimo priklauso ir jo veiksmų savarankiškumas, gebėjimas atlikti pavestas sudėtingas užduotis ir galimi veiklos rezultatai. ●

KOMPETENCIJOS SAMPRATA

